

עטרת ראשינו

לע"נ הגה"צ ר' יחזקאל אליהו בהגה"צ ר' יהושע הרוביץ זצ"ללה"ה

עטרת ראשינו

מקומנו של הרב אב"ד שליט"א

עטרת זקנים

לקיטום נמלאים מנחת רביה"ק מדזיקון זצ"ל

האם שייך לאסור רכיבה על בהמה ביו"ט משום גזירה שמה יצא חוץ לתחום

לאשר עומדים אנו בחסדי הבורא בימים הסמוכים ליום הקדוש אשר בו מקיים ומייחלים אנו לסליחתו, ולאשר ימי הג' הסוכות אנו שמתחננו הבע"ט קרבים ובאים, אמרתו אכתוב בע"ה דבר הנוגע ליום כיפור וסוכות.

מרן הב"י ז"ל באו"ח סי' תצ"ה הביא דעת הכלבו ז"ל, דשביבת בהמות ומחמר דאינם בכלל מלאכה, מותרים ביו"ט, וזאת מרן הב"י ז"ל דמותו ז"ל כיון דאין בלא תעשה כל מלאכה, אלא אסורים באיסור לאו. ומצינו לו חבד ה"ה הריב"ם ז"ל בפסחים ב' ה' ד"ה לחלק כתב דלמאן דס"ל הבערה ללאו יצאת און מלאכת הבערה אסורה ביו"ט יעו"ש.

ולדעתם ז"ל, נראה דה"ה איסור תחומין, אפי' לר"ע דס"ל דתחומין דאורייתא, מ"מ אי זה אלא איסור ל"ל ונלמד מהא דכתוב אל יצא איש ממקומו ואין זה בכלל לא תעשה כל מלאכה, ולפי"ז ליכא איסור תחומין ביו"ט מן התורה אלא מדרבנן.

והנה כביצה ל"ו ב' תנן דאין רוכבין ע"ג בהמה בשבת, ואמרי' עלה "ולא רוכבין על בני בהמה גזרה שמה יצא חוץ לתחום שמע מינה תחומין דאורייתא אלא גזרה שמה יתחן זמורה". והנה הרמב"ם ז"ל בפ"א משבת ה"ט העתיק דברי הגמ' דטעם האיסור לרכוב ע"ג בהמה היינו משום שמה יתחן זמורה.

וה"ה המורכבת המשנה ז"ל, מכיון דהרמב"ם ז"ל גופי' ספק בפכ"ז משבת ה"א דתחומין דיו"ט מיל הוה איסור תורה, והרי בנמי' משמע דלמ"ד דתחומין מו"ח טעמא דאיסור רכיבה היינו משום שמה יצא חוץ לתחום, ואמאי העתיק הרמב"ם ז"ל הטעם דזמורה.

ובגמ"ד ב"ה ליישב קושיית המורכבת המשנה ז"ל בני' אופנים.

נראה לתרץ דהא דנקט הרמב"ם ז"ל גזירה דזמורה ולא נקט גזירה דתחומין, משום דס"ל דהרמב"ם ז"ל דביו"ט ליכא איסור תחומין מן התורה כיון דאינה מלאכה, אבל גזירה דזמורה איכא נמי ביו"ט. וכיון דבמנחת דביצה איתא להר"ה דגם ביו"ט אסור, ע"כ נקט טעמא דזמורה. והא דבנמי' בעינן למישר טעמא הוה משום תחומין, ז"ל דכותב הגמ' דלמ"ד עיקר תחומין דרבנן שפיר נוהג איסור תחומין ביו"ט דכל דתקון רבנן בעינן דאין תקון ואסוכמה אשאר מלאכות דאורייתא, ורק למ"ד תחומין מו"ח כיון דאין זה בכלל מלאכה אלא נלמד מקרא דאל יצא איש מנוה ביו"ט מו"ח. ומעתה נימא דהוה גופא כותב הגמ' היינו ע"ד מנמי' ש"מ תחומין דאורייתא וכיון דהוה דאורייתא הרי אינו נוהג ביו"ט. מיהו יש להוכיח דהרמב"ם ז"ל ס"ל דתחומין אסור ביו"ט מו"ח. דהנה ה"ה בענין ג' בלגיון סו"ח א"ח סי' רמ"ו על הגמ"א סק"ג, הביא ר"א עוצמה דהרמב"ם ז"ל ס"ל דאדם מצווה על שביבת בהמות ביו"ט, והיינו מר"כ בפ"א מה"ל עירובין ה"י יום הכיפורים שחל להיות ערב שבת או לאחר שבת כיוון שמקדשין על פי הדין יראה להו' ישהו כיום אחד וקדושה אחת הם. וכ' המגיד משנה ז"ל שם "ו' סבת רבינו גליות הטעם שכיון שכל שאסור בשבת אסור ביו"ט דין הוא שיהו קדושה אחת".

וכ' הגרעק"א ז"ל דאי נומא כדעת השבלי הלקט ז"ל שהביא הרמ"א ז"ל שם דאין נוהג מצוה שביבת בהמות ביו"ט, היינו בעינן מ"ש דקרא דלמען יתחן שו"רן מיידי בשבת, וא"כ לפי"ז גם ביו"ט אינו נוהג, וא"כ מציענו דבר שנסאך בשבת ולא ביו"ט וא"כ היאך כתב הרמב"ם ז"ל דשבת וי"כ הוה קדושה אחת, יעו"ש.

ומעתה בסגנון הזה אף אנו נאמר בע"ה דמדברי הרמב"ם ז"ל האלו מוכח דס"ל דתחומין נוהג ביו"ט. דהנה נראה להדגיש דתחומין אינו נוהג ביו"ט ה"ה דאין נוהג ביו"ט, וכ' המגיד ז"ל מצוה ש"י אור"א.

ומעתה, אי נומא דדעת הרמב"ם ז"ל דביו"ט אינו נוהג איסור תחומין מו"ח א"כ ג"כ מוכח דאינו נוהג, וא"כ הדק"ל אמאי הוה שבת ויו"ט קדושה אחת הוה מצוה תחומין שאסור בשבת ומותר ביו"ט, אלא בעי"כ דס"ל דהרמב"ם ז"ל דאיסור תחומין נוהג ביו"ט וה"ה ביו"ט, ומעתה לפי"ז ליתא לתי' שכתבנו.

ב' בעירובין מ"ג א' מספקין האם ליכא תחומין למעלה מעשרה טפחים והוה בעיא דלא איפשטא, וכד' הרמב"ם ז"ל בפ"א משבת ה"ה הנה, והנה, מ"מ הרמב"ם ז"ל ב"ה סי' ר"ח כתב חידוש גדול, דגם לרכוב על בהמה א"כ דרגלי בהמה לרכוב מ"י טפחים, אלא כיון שהרכוב עליה נמצא למעלה מ"י טפחים גם זה נכלל בספקא דהגמ' אי איכא תחומין למעלה מ"י טפחים, יעו"ש.

הושתא, לדעת הרמב"ם ז"ל דספקא דהרכוב לאו מדי עבד.

תמצית העולה מהדברים.

[א] לדעת הכלבו והריב"ם ז"ל י"ל דלמ"ד תחומין דא' מ"י ביו"ט מותר מו"ח כיון דלאו בכלל מלאכה הוא.

[ב] צ"ע אה דכ' הרמב"ם ז"ל דאיסור רכיבה על בהמה הוה משום גזירה שמה יתחן זמורה, והוה מוכח כנמי' ביצה דלמ"ד תחומין דא' האיסור רכיבה הוה משום גזירה שמה יצא חוץ לתחום, והוה הרמב"ם ז"ל ס"ל דתחומין דאורייתא.

[ג] י"ל דס"ל דביו"ט אינו נוהג אוסר תחומין, יש להוכיח דס"ל דגם ביו"ט איכא איסור תחומין.

[ד] יש לתרץ לדעת מרן הב"י ז"ל דרכיבה הוה ספק אי איכא תחומין למעלה מ"י וא"כ לדעת הרמב"ם ז"ל דספקא דאורייתא לקולא לא שפיר לגזור משום תחומין.

[ה] יש לתרץ לדעת הגמ"א ז"ל דרכיבה ליכא איסור תחומין דהרכוב לאו מדי עבד.

סעודת ערב יו"כ

(מלוקט ממזמירות דזיקוב "לעטר פתור" א' עמוד)
המנהג לאכול בעיה"כ מאלל לכיבוד ממולא בפנים בבשר כי הבשר רומז לדין הוא מכותה והבצק שרומז לחמים הוא ממלעלה ומתכרסם חו"ג למזוג ולהמתיק הגבורות

(זרע קודש, עריוה"כ)
הרה"ק ר' יהודה'על מדזיקוב זצ"ל היה מספר, שכשעמדו החסידים (והדיגש שלטו היה כן דוקא אצל החסידים הגדולים אלא גם אצל החסידים הפשוטים) לפני ה'טיש' של הסעודה ראונוה בערב יום הקדוש, והתיכת בשר דוגים בדיהם. הוה עושים אז חשבון הנפש, ופגמי יסודו מעיניהם. והגנסיים אל מקום ה'טיש', אז ידעו על מי לחתולי להסתכלי'. (כלומר שראו על כל אחד ואחד עבודה גדולה ביותר).

וענין החשבון הנפש בעת אכילת הבשר והדגים בערב יום כיפור, היה רבי יהודה'על אמר לפוש משמיה דהרה"ק בעל העטרת ישועה ז"ע ע"פ הפסוק (פניה א' א') קול צעקה משער הדגים ויללה מן המשנה. דהכי קאמר. צעקה משער היינו ההרהור תשובה העולה בעת אכילת הדגים, ויללה מן המשנה, בשעה שאוכלים את בשר העופות בערב יום הקדוש, (ראה ברש"י שם שפירש מן המשנה משער העופות שהוא שני לו).

הרה"ק רבי יהודה'על זצוק"ל היה מספר, שפעם שכנסנו זקינו הרה"ק בעל האמרי נועם ז"ע לתפלת כל נדרי', מצא את החסידים מתכתי בשמחה שלישי, אמר להם עכשיו אין זמן בכיה אלא קבלת עול מלכות שמים, אך מחר במצואי יום הקדוש שתשבו מול א"ל הייסע טעללע לקאשן (צלחת מרק אטריות תמה) אז תבכו ולא תטבעו ותתגשמו במרק.

(מפי ספרים וספרים)
השוה"ב בעריוה"כ היה מרן זב מאד, לערך כמה שעות. והעידו החסידים שהוא את רביה"ק ר' אלטרל ז"ע שהיה ממלא את צלחתו בדמעות. (וכמ"כ מסופר על רביה"ק רבי ר' אלימורל ז"ע.)

(הרה"ק ר' חיים דוד לופער שליט"א)
צפור שמים דגים היה עובר ארחות ימים (תהלים ט. ט). ש' למצוא בכאן רמז על מהגן של ישראל לאכול בעירובי' עונות ידקא, כמו שיש ראייה לזה מדברי החופסים מסכת תבובות (ל' ד"ה אלא) כנודע מפרסוקים (עני י"ד טו סק"ז, ובגמ"א תרד סק"ח). גם לאכול דגים, כמו דמוכת מהאי מעשה דחייט, הוא יען כי בעירובי' נכללין כולל הנסירה שתי בחינות ביחד, יסוד ומלכות, כנודע מכתבי הארז"ל, ועופות רומזים על בחינת צדיק כידוע ע"ף עולה יוס"ף, ודגים הם בחינת מלכות, כסוד לית"ן העולה מלכות. על כן אוכלי' זאת, לרמז על נסירת שתי בחינות, והוא הקרא ארחות ימים, כי 'ארח' יסוד, ע"ד הכתוב (שפיל' ד' ח) 'אורח צדיקים'. מיהו כסוד י"ם שלמה, בחינת מלכות, וזהו 'צפור שמים דגים יום', הם בחינת שתי ומלכות, ועובר ארחות ימים, היינו, באותו יום, אשר אנתנו עוברין דין שתי בחינות ביחד הקראים 'ארחות ימים'. אז העולה לאכול אלו ב' בדריים הרומזים ביה.

(אמרו נועם, עירובי' ט.)

מצות אכילת דגים בעירובי' מעשה דחייט המובא בסוד, כי ע"כ טעם דגים' עולה סניגור"י, כי צדיק לטעום פי הקטיוגור ולימדי סניגור כדאין נוהג נרמז בקריאת התורה לר"ה אשר עוד לא נמי עושים זאת ע"י השופר ע"כ נאמר 'עילה' לעולה תחת בני' כי אתונית אחר ציצק' עולה סניגור"י, גם 'אכיל' ע"פ ע"ה עולה מקו"ה, ברזא דיום ד, וזכסד 'קומיה' עזרתה לנו' שנאמר בשר מרנא המגיד מה"ז דוק דצ"ל שהמקור פועל לבטל הדגים, ע"כ הוה ח"ה של ח"ה קיטגור רוב ש' שניגור' מקומו, ולתון מקו"ה ע"ס כ' הוה ברזא דבריה' בבטיה' בתקליט' שהוא י"ו פעמים ס', מן יתב' יס"ד, כי בריה' בבטיה' בתקליט' לזנין שבמקוה, יעין בספרים.

(עטרת ישועה)
המנהג לאכול בשר עוף ידקא, י"ל הטעם כי יום זה נגד בחי' היסוד כנודע הוה רומז על מלאך מ"טס' כמבואר בספרים, ומבואר בתקונין וזוהר ועוף השמים וילך את הקול דא הוא מט"ס, ע"כ שפיר שייכות אכילת בשר עוף ידקא.

(עטרת ישועה ע"ה ב' בתר ביאר)
שלשה דברים צריך האדם לומר בתוך ביהו"ט ע"ש (הסוכה, עשרתם ערבתם דחליקו את הגר רכז). י"ל שהמשנה בא לרמז אשר הצדיק יעורר לבות בני' לתשובה בתוך ביהו"ט בע"ה הקב"ה, ע"ש ע"ה שתיקה היינו ע"כ, בשעת מנחת ערב, כי י"כ נקרא שבת, וזהו: 'עשרתם', היינו אם עשה תשובה בעשרת ימי תשובה, 'ערבתם', היינו אם עשה תשובה בערב יו"כ תקינותו ביוה"כ ע"כ, 'דחליקו את הגר' היינו לתקן את השממה שנקראו ר' ד' בשבת אדם, ועיקר צדק אדם לטוב או לא פגם היסוד ח"ו כנודע ע"ה ולא ישפיע לחות, וזה המוכיח הש"ס מקרא ופקודי נוך וכל תהטא, הרומז לזה שחטא בזה הגפגם, 'דחליקו את הגר' היינו מוסר בניחותא והוה נשמעין להם ויעשו תשובה על מה שפגמו בהו.

גבי עבודת יו"כ כתיב בכל הגדלים תיבת ב"ה, כי הוא ר"ת כי דמעה, להרוות אשר עיקר הוא להתפלל בבכיה ודמעה, כי שערי דמעות לא נעלו.

(עטרת ישועה)

עטרת זהב

פרקי הגות ומחשבה בפרשה

מודה ועוזב

הם הרשעים הגמורים שהם הדיינים הקשים שעוברים מן העולם ונכתבים לאלתר" וכו'. כשראית את זה, נהיה לי קשה לגשת ל"תקיעות", הן ע"י תקיעת עניים, ולדמיין את גורל לעצמי חלילה את הדברים הכי קשים ומפחידים שבעולם. הן למי מתכוון זההרשע אם לא אליי הקטן? נאחזתי בתוכנה האמורה בכקרב הצלה מפני המים הזדונים. שאגתי על עצמי שאיני רשע, הכרתי את עצמי לעצום עיניים, ולדמיין את הכי טוב שבעולם, את הדברים הכי יפים קורים ודווקא בשנה הבאה עלינו, ועוד יותר דווקא בזכות תקיעת שופר, שתנסו סוף כל סוף את הרשע הקטן שבתוכי, דבוק באחורי כעלוקה, ותעמיד אותו במקום הנכון והראוי לו, להמתין להריצת גור הדין וסיום המשפט. אולי, מי יודע, אזכה להיפטר ממנו השנה לעולם ועד.

בסוף הסליחות ראתם ודאי שכתבו את נוסח הוידוי של פעמים. אשמנו בגדנו וכו'. אבל ברוב המחזורים הוא ממוסגר, רק פעם אחת אומרים את הנוסח הזה, וכך כותב האר"י ז"ל: "צריך לומר הוידוי פעם אחד, וכו'. ולא כמו שאומרים שני פעמים או שלשה פעמים הוידוי, כי הוא כמו הכלב השב על קיאו וכשאר"ל (יומא פו): עבירות שהתוודה עליהן ביה"כ זה, אל יתודה ביה"כ אחר", (פעי"ח) שני הסליחות פ"ח). כשאנו אומרים פעם אחת את הוידוי כמו שצריך, אין טעם לחזור עליו, אם נחזור נאמר אותו שוב, נכריז שאנחנו לא מאמינים בסליחה לא מסכימים לכפרה. רוצים להקיא שוב, להחליק על הקיא להתרפק על ניחוחו הממכר, אך לא הפותר.

תרכובת הקשר, תרכובת שבנויה בהכרח גם על בגידות וחוסר אימון, שכן כאשר הבורא מצווה ואני - לא מצייית, ובנה כאן קשר שלילי שטעון דיבור. כל זאת לכאורה. כי נתנו לנו את ימי ראש השנה, להבין שזה לא "חלק מהקשר". וככל שנראה לנו שזה "חלק מהקשר" כך סימן שהתמכרנו על משהו שהוא לא אמתי, מן סם מרגיע שנחמד לעשן אותו ולהתחברש איתו, אבל הוא לא הפתרון הנכון להרגעה.

הפתרון הנכון ביותר הוא יומיים של ניקיון. דבר ראשון לערער את היציבות של ההתמכרות, ולהראות לנו שאנחנו מסתדרים יפה בלעדיה. אנחנו מסכימים להאמין בטוב. אנחנו יכולים לאכול סימנים טובים ולאחל לעצמנו את השנה הנפלאה ביותר, יחד עם בוראנו, שימלוך עלינו באמת, וישקיף על כל צעדינו בחמלה, בחן, בחסד וברחמים. לאחר יומיים אלו, בהם נסרו מאתנו הגבורות - העוונות, נסירה כואבת אך עקבית - אנחנו עומדים על הרגליים, פנים כפנים עם בורא כל העולמים הקדוש ברוך הוא. וחבלת הגבורות בדינו.

בידינו כחבילה בעלמא, חבילה שאיננה חלק מאתנו, אבל כן טעונה דרישה, חרטה וקבלה על העתיד. ואנו משיבים את הגבורות אחת לאחת, בצורה מתוקנת, להש"ת, משאירים אותם לטיפולו המסור והאוהב.

וחודרים אל המקומות החשוכים והאפלים ביותר בנפשי - עכשיו הוא מתחיל לדבר על השקעה נוספת. ולמרות העקיצה הקודמת אני הולך להשקיע אצלו את הכסף, לא הולך - רץ להשקיע אצלו. באתי הנה כניסיון אחרון של אשתי לאפס את המהלך". המטפל מישרי מבט, ושואל: "ואיך אתה מרגיש עם ההרגשה הזו שיש לך חבר טוב וקרויב?" "אני לא מרגיש עם ההרגשה", לרוב הוא יענה את זה עוד לפני שהמטפל גומר את השאלה, "הוא באמת חבר שלי". "כוכן", יסכים המטפל, אך יתעקש: "ובכל זאת, איזה רגש יש לך כלפי ההרגשה הזו, חיובי או שלילי?" הטיפול המוצלח ביותר יהיה, אם המטופל יתקע ולא ידע מה להשיב, ואז ילך לביתו, ויהפוך במחשבתו במשך שבוע שלם איזה רגש עולה בו לנוכח "ההרגשה שיש לו חבר קרוב". ולמה זה יהיה טיפול מוצלח, כי לראשונה ייווצר בידול בת התכונה, שוב "אין לו חבר קרוב", יש לו "הרגשה של חבר קרוב". בשבוע הבא ימצא המטפל השוואה חדשה למילה "ההרגשה", משהו רחוק יותר, אולי "מחשבה", או "הסיפור הזה של החבר". כעבור אימון ותרגול - שהוא, אגב, לא רק תרגול אלא גם אמת בצורה - יוכל המטופל לעבור לשלבים הבאים, להתרחק מהחברות הקולקלת, להתאבל עליה, ולוותר עליה. אבל כל אלו לא יעזרו, כאשר החבר הוא חלק מנפש החיים של המטופל או חלק מהחיים עצמם שלו.

בראש השנה כאשר דיברנו עם בורא העולם ברוך הוא וברוך שמו על המלכה וממשלה, הולך ועל כל יושבי תבל, עלה בנו הצורך לדבר על החטאים. פשיטא, הן כאשר אני מדבר על קשר שלי עם הבורא, צריך לדבר על כל

אחד ה"ניסיונות" של ראש השנה, הוא לדלג את הקטעים המדברים מהחטאים שלנו. "אבינו מלכינו טשאנו לפניך" - אלו מילים הכי מתוקות ואמתיות מבחינתנו, אבל חזק עלינו ציוויו של רבינו האר"י ז"ל והולכים לאורו, אלו האומרים שלא להזכירם כלל, או אלו האומרים שיש לאומרם בלחש, או גם אלו שפוסקים לאומרם במחשבה או בהרהור הלב בלבד, והגנוג לפיהם - נהרא נהרא ופשטיה.

ה"ניסיון" הזה מזכיר מטופל סטנדרטי בתהליך טיפול סטנדרטי. המטופל יושב על כס הנאשם או על כורסת הטיפול, ומספר את סיפור התמכרותו. נגיד שהוא מכור לחבר שהוא ניזוק ממנו במהלך חייו ועלול להינזק ממנו בעתיד, אבל הוא איננו יכול לוותר על קרבתו. אז הוא מספר: "הוא עקץ אותי בסכום כסף עצום, אבל הוא גילה לי את זה לאט לאט, וכשגיליתי סופית את התרמית הוא נתן לי להרגיש שהיחיד שמבין אותי חברתי הוא זה. זה הוא בעצמו, כי הוא היה שותף לכל המהלך, כמובן שלא היה שום מקום לדבר על החלק שלי ב"עקיצה", כי טוב ליבט ששפע בכל דרך וביתו אפשי, לא נתן לי את מרחב השיפוט לחשוב שהעוקץ זה הוא ולא אחר. בכל התקופה הוא ריפן וחיקץ ועודד. אדהכי והכי, הפכנו למודל של חברות אמיתית ואהיב לחיקוי, חברות עמוקה שכסף ותמימת אינם יכולים לה, ואז התמכרתי גם לתדמית הזו, כשהחבר עומד מולדבריו, לא במילים, כמו בהערכה אמיתית. הוא קלט בדקות חולשת, איפה אני בדיוק צריך את המחמאה, היכן היא נקודת התורפה החשופה לפגיעה - הדורשת אהבה ותמיכה, והוא השתמש בה ומיצה את זה תום. כמה שנים לאחר מכן, כשאני מחובר ומקושר אליו בזרועות של אהבה, זרועות שהצמיחו ענפים נוספים, מקיפים כלפי

עטרת פז

ממחשבת המוסר

'תשובה' - 'כן אני יכול'

ר' נחמן מברסלב אמר פעם לאחד מהאנשים שהסתובבו אצלו, אתה קבור בעשר בתי קברות, איך חושב שכבר שהגיע זמנך לסיים את התיקון.

מי יודע בכמה בתי קברות אנו מתגלגלים... א"כ לאחר כמה עשורים של ימי כיפור לפחות בחיים האלה... אפשר לעשות חשבון הנפש איפה הענין שבשבילו באנו לעולם? כ"א יעשה את החשבון לעצמו.

מספרים על בחור שהיה שיכור בחג הפורים בעודו נטפל אל הח"ח ורצה הבטחה להיות עמו בג"ע, מאחר ולא הצליח להפטר ממנו אמר לו הח"ח כי אם יקבל על עצמו לא לדבר לשה"ר הוא יכול להבטיח לו להיות עמו במחיצתו, והבחור בשכרותו אמר שאין הוא יכול לקבל קבלה כה קשה...

הסבא מקלם היה מלמד כיצד דרכו של היצר הרע להקטין את האדם, בהמשילו מקבוצת שודדים בני זמנו. וכך היה דרכם: הם היו באים לאדם עם תיק ובו מאה אלף מזומנים, ואומרים לו, כך מאה אלף מזוייף ותתן לנו עשרים אלף אמיתי. ולמה שאני יסכים לכו סקצה? שאל. כי הכסף הוא נראה לגמרי אמיתי ענו. ולראיה כך שטר אחד איזה אהת רוצה ותבדוק אצל הבנק... הולך האיש לבנקאי, הלה בודק את השטר ומאשר כי השטר אמיתי ואין לו חשש לזיוף. עכשיו האיש חוזר לשודדים לקיום העסקה, הוא מקבל מאה אלף מזוייף שנראה אמיתי והוא משלם עשרים אלף. לאחר ביצוע העסקה מגיע אחד השודדים מחופש לשוטר אל האיש ושואל מה יש לך בתיק? כן סתם בדיקה שגרתית. השודד פותח את התיק מעיין בכסף וקובע הכסף מזוייף, בא עמי לתנת המשטרה. האדם לא מתוכח חצי מילה הוא משאיר את התיק אצל ה"שוטר השודד" ובורח מיד מהמקום כיון שהוא "יודע שהכסף באמת מזוייף" אבל האמת שזה לא מזוייף! וכך השודדים קבלו את כספם חזרה.

כך דרכו של היצר הרע לשקר את האדם ולגרום לו להאמין שהדברים הטובים שיש לו והכוחות שיש לו הם מזוייפים או שבכלל אין לו אותם ובעצם הוא אומר לאדם אתה כלום סתם מזוייף.

אוי למי שמאמין לו. כותב השער הציון את הלימוד מיונה הנביא, ז"ל, כי האדם חושב כמה פעמים ליאש את עצמו שאין יכול לתקן בשום אופן ועל כן יתנהג תמיד באופן אחד. ואם יגזור עליו הקדוש ברוך הוא למות ימות, אבל טעות הוא שסוף דבר יהיה כל מה שהקדוש רוצה מנפשו יתקן, מוכרח הוא לתקן ויבא עוד פעם ופעמים לעולם הזה ובעל כרחו יזכר לתקן, ואם כן למי לו כל העמל למות ולסבול חבטו הקבר ושאר צרות ולחזור עוד הפעם? וראיה מיונה שהקדוש ברוך הוא רצה מאתו שילך ויבא והוא מאן בזה ונס לים מקום שאל ישרה עליו עוד השכינה לבנאת כידוע וראינו שנטבע בים ונבלע בדג והיה שם במעין כמה ימים ולפי הנראה ודאי לא יוכל להתקיים דברי השם יתברך ומכל מקום ראינו שסוף דבר היה שיצונו השם יתברך נתקיים וילך ויבא. כן הוא האדם בעינינו וזהו שאמרנו באבות ואל יבטיחן יצרך שהשאלו בית מנוס לך שעל כרחך אתה נוצר וכו' עכ"ל.

לעטר פתורא

דרושים נאים לפרשת השבוע

האם כפרת יוה"כ בין אדם למקום תלויה בכפרתו שבין אדם לחבירו

איתא במש' יומא פה: עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו, ל"כ. ובפשוטו האי דינא דאין יוה"כ מכפר על עבירות שבין אדם לחבירו אין תלוי בכפרתו בעבירות שבין אדם למקום, והן מוכפרות לו גם בלא שנתכפר לו אלה שבין אדם לחבירו, וכן ולהיפך. ברם, איתא שם בסיפא דמתני' דרש רבי אלעזר בן עזריה מכל חטאתיכם לפני ה' וטהרו עבירות שבין אדם למקום יום הכפורים מכפר עבירות שבין אדם לחבירו אין יום הכפורים מכפר עד שירצה את חבירו, ע"כ. ונתקשה הריא"ף על העין יעקב (לרבי יאשיהו פינאו זצ"ל) מה בא רבי אלעזר בן עזריה להשמיענו, והרי כבר אמר המש' האי דינא דאין יוה"כ מכפר וכו', ואם תאמר שאב להשמיענו מקורו של הדין, אי"כ היה לו לומר מתחילה רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שאין יוה"כ וכו'.

ומזה ז"ל יצא הריא"ף בחידוש נורא, ותוכו, שראב"ע בא לחדש שכפרת יוה"כ בעבירות שבין אדם למקום תלוית עד שירצה את חבירו ויתכפרו גם אלו שבין אדם לחבירו, דדרש הפס' כך, מכל חטאתיכם לפני ה', והינו שיש בכח יוה"כ לכפר על כל חטאתיכם שהם רק לפני ה' - שבין אדם למקום, בתנאי שטשהירו בו עצמכם. והינו בעבירות שבין אדם לחבירו. ובספר בנין אריאל (בקונטרס בית מועד דרוש ליום הכפורים דף קטז ע"ד) כתב, וכבר כתבו כמה גדולים, ומהם הרי"ף שבעין יעקב, שאם לא תיקן האדם עבירות שבין לבין חבירו, אין יום הכפורים מכפר אפילו על עבירות שבין לבין המקום, ויש טעם נכון לכך. ע"כ. אמנם הברכ"י (תר"י סק"א) הביא דעה זו בשם יש מי שכתב, וחתם ע"ז בזה"ל ואני אומר, לא יוחא ליה למארייהו בחכי, עכ"ל.

אמנם, נראה דאם אותה עבירה בלולה מיניה וביה מב' הבחינות כ"ע מודו דחלק המקום מתעבב מנמת החלק של חבירו. דנהה כתב הפר"ח (תר"י) בשם מהור"ש גרמיאזן שעבירה שבין אדם לחבירו יש בה חלק למקום, כגון אם כיהו בדברים הרע עבר א"והאבת לרעך כמו" וכו'וצא, וכל זמן שלא הרצה את חבירו אפילו מה שבין אדם למקום אינו מכפר, עכ"ל. והינו דיצא לחדש הדירה הג"ל דכאשר לו בחי המלך הגיע אל חלק שמים לא מתכפר עד שלא ירצה את חבירו. והביא דברי הברכ"י הג"ל. ולפי"ז יש לבאר דברי ראב"ע על דרך הריא"ף הג"ל, והינו מתי תהיה לכם כפרה מכל חטאתיכם בשלמות, בתנאי שטשהירו, שאם לא תטהרו בניכם אף אלה דלפני ה' חלקם יהיו מועביכם ולא תתקיים החיבה של מכל חטאתיכם אלא רק חלקם.

ברם, יש משמעות גדולה מסוגית הגמ' ראה"ש יז: דלא כהר"ש גרמיאזן, דהתם שאלה בלוריא הגירות את רבן גמליאל כתיב בתורתכם אשר לא ישא פנים, וכתיב ישא ה' פניו אליך, ונטפל לה רבי יוסי הכהן אמר לה אמשול לך הגיע למה הדבר דומה לאדם שנושה בחבירו מנה וקבע לו זמן בפני המלך ונשבע לו בחי המלך הגיע אל חלק שמים לא לפייס את המלך ואמר לו עלבוני מחול לך לפייס את חבירו הכא נמי כאן בעבירות שבין אדם למקום כאן בעבירות שבין אדם לחבירו, ע"כ. והנה המשל הוא שומלך אומר עלבוני מחול לך, שבנמשל הוא ההעבירות שבין אדם למקום, והינו שמתכפר לו אי"פ דאח"כ אומר לך פייסי את חבירך, הא קמז דאפי' בעבירות שבין אדם לחבירו חלק שמים נמחל אף בלא ריצוי חבירו. אכן, הרב החיד"א בספרו דברים אחרים (דף ה' ע"ג), העיר כן על ר"ש גרמיאזן הג"ל, וכנה, שלדבריו צריך לומר עלבוני מחול לך שתפייס את חבירך, ואדרבה יש קצת ראייה משם לכל ישר הולך עיי"ש, עכת"ו.

עטרות ודיבון

מחקרים הלכתיים

הושע נא

במאמר שלפנינו נבאר את סדר ההושענות כפי הנהוג בזמננו.

הלבוש בסי' תרגם מבאר שסדר ההושענות מבוסס על ג' הקדמות. **הקדמה א'** הושענא ד'אערון שועי' צריכה להיות בסמיכות ליהוה"פ כיוון שנאמר בה ג'לית' בצום פשעי', אמנם א"א לאומרה בשבת או ביו"ט משום שהיא כמו תחינה, ולכן היא נאמרת לעולם ביום א' דחוה"מ. **הקדמה ב'** הושענא ד'אדון המושיע' אינה נאמרת אלא ביום ו' דסוכות משום שיש בה בקשה על גשמים ואין מבקשים גשמים בחג משום שיש בהם סימן קללה. אמנם ביום ו' שכבר עברו רוב ימי החג כבר אפשר לאומרה. טעם נוסף לאמירתה ביום זה משום שבאותו היום נרמז ניסוך המים בקרא ד'ונסכיה' ב' נסכים משמע. **הקדמה ג'** בשבת לעולם אומרים 'אום נצורה'.

ע"פ האמור כתב הלבוש, דאם חל יו"ט ראשון בשבת הסדר הוא: **אום נצורה, למען אמינתך, אערון שועי, אבן שתיה, א-ל למושיעות ואדון המושיע**, ואם חל יו"ט ביום שני הסדר: **למען אמינתך, אבן שתיה** [דהלבוש מיירי בחו"ל דיום ב' דסוכות הוא יו"ט ב' של גלויות וע"כ א"א לומר אערון שועי כמבואר לעיל], **אערון שועי, אום אני חומה, א-ל למושיעות ואום נצורה**. והושענא ד'אדון המושיע נדחתה דיום ו' חל בשבת ובשבת לעולם אומרים אום נצורה כמבואר בהקדמה ג', ולהקדימה א"א כמבואר בהקדמה ה' הנ"ל.

והנה הלבוש לא פירט איך יהיה הסדר כשחל סוכות ביום ג' או ביום ה'. ובא"ר כתב שם שבסידורים נרשם הסדר כך; ואם חל ביום ג' **למען אמינתך, אבן שתיה, אערון שועי, אום אני חומה, אום נצורה, אדון המושיע**, ואם חל ביום ה' **למען אמינתך, אבן שתיה, אום נצורה, אערון שועי, א-ל למושיעות ואדון המושיע**, ומקשה הא"ר מאי שנא דאם חל ביום ג' אומרים אום אני חומה ואם חל ביום ה' אומרים א-ל למושיעות. ומוסיף הא"ר הקדמה נוספת, ד'אום אני חומה' נתקן מיסודו ביום ד' דסוכות וקל למושיעות' ביום ה' ולעולם היכא דניתן להאמר כל אחד בזמנו הראוי לו הכי עדיף. ועל כן, כשחל ביום ה' דאומרים 'אערון שועי' ביום ד' דסוכות, דחינו ל'אום אני חומה' לגמרי, ועדיף טפי לומר א-ל למושיעות' בזמנו. ויסוד זה מוכח גם מהא דבחל בשבת דאומרים ביום ד' 'אבן שתיה' תו דחינו ל'אום אני חומה' לגמרי.

אמנם כשמעיינים בסידורים שלפנינו אנו מוצאים שאם חל סוכות ביום ג' אין אומרים כלל 'אום אני חומה'. ולפי זה צריך לומר דההושענא ד'אום אני חומה' אינה נאמרת אלא רק כשסוכות חל ביום ב', דאז א"א לומר 'אדון המושיע' משום שאין אומרים אותו קודם יום ו' כמבואר בהקדמה ה', וממילא נשאר יום פנוי ואז אומרים בו 'אום אני חומה'. אמנם בכל המקרים האחרים שאין ימים פנויים ממילא אין אומרים כלל 'אום אני חומה'.

בראשונים אנו מוצאים שהיו ביניהם מנהגים שונים באמירת ההושענות. בספר 'סדר טרוייש' [לר' מנחם ב"ר יוסף ב"ר יהודה חזן, חי בתחילת המאה הראשונה לא"לף השישי] כתב ואבאר **סדר ההושענות הקבועות לז' ימי החג דבר יום ביומו כאשר נהגו אבותינו ע"ה הוושענות הקבועות עתה להושענא רבה, אחת מהנה ליום אחת מהנה ליום, ובהושענא רבה היו המקרים ואומרים את כולנה. ועכשיו בזמן הזה נהגו, ליום הראשון למען נערץ כבוד קדושי' רבה ברוך ומבורך, שכתבו ביום חמשה עשר פתחין אסובה. ליום שני, א-ל נערץ היום אום מיוחדת. בימי חול המועד, אומנן ב' שלש שני' וכו', אב נב שלש שני', איתן האזרחי, אחת מהנה ליום ואין מקודמת ומאוחרת בהם. ובמהר"ל כתב סדר ההושענות סימן אותיות שניות שלהן עלו ב"ד. יום ראשון 'אערון שועי' ב' "אל למושיעות". ג' "אום אני חומה". ד' "אבן שתיה". ה' "אדמה מארר". ובהמשך שם מבואר בדשבת לעולם אומרים אום נצורה ואז כל הפיוטים נדחים ביום אחד. וסדר זה של המהר"ל נהוג עד היום בקהילות יוצאי גרמניה.**

עטרת המקרא

באורים בפרשה בדרך הפשט

הג הסוכות

שייכת לכל העץ, שגדלים על כל מים, שקבה"ה מגדל אותם ועוד.

ונראה להביא ב' ראיות ליסוד זה. בסוכה מה. איתא רבי יוחנן בן ברוקה אומר: חריות של דקל היו מביאין, וחובטין אותן בקרקע בצדי המזבח, ואותו היום נקרא חבוט חריות. ובגמ' שם איתא מ"ט דריב"ב דכתיב כפת - שנים, אחת ללולב ואחת למזבח. וצ"ע דהלא חריות פסול ללולב, והכי מייתי במקדש חריות, הלא שניהם מקרא אחד נפקי, ועמד בה הרש"ש. ולדברינו י"ל דלעולם החיוב הוא לקחת העץ, אלא דאופן הלקחה מתפרש לפי הענין, דיחיד שאינו יכול לקחת חריות בידו, אופן לקחתו הוא ע"י נטילת לולב, אולם על המזבח שאפשר לזקוף חריות, שפיר מתפרש קרא כפשוטו.

עוד יש להוכיח כן משיטת ר' יהודה דאמר (לו): אין אוגדין את הלולב אלא במינו. ובגמ' איתא דאפילו כסבי אפילו בעיקרא דדיקלא. וצ"ב דלכאורה לענין המצוה, סבי ועיקרא דדיקלא הוו שאינו מינו של הלולב. ומוכח דכל המין מישך שייכא למצוה, והביאור הוא כמש"כ דעיקר המצוה, היא לקחת המין, ורק באופן הלקחה נאמרו פרטים רבים.

ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר, כפת תמרים, וענף עץ עבות וערבי נחל כו' (ויקרא כג.ג).

וכתב האבן עזרא ובאמת כי אין פרי עץ יותר הדר ממנו. והרמב"ן כתב וז"ל: והנכון בעיני כי האילן הנקרא בלשון ארמית אתרוג נקרא שמו בלשון הקודש הדר, כי פירוש אתרוג מדה, כדמתרגמין נחמד למראה - דמרג למיחוי, כו'. ונקרא העץ והפרי בשם אחד, כי כן המנהג ברוב הפירות תאנה אגוז רמון זית וחולטן, וכן זה שם העץ והפרי שניהם בארמית אתרוג ובלשון הקודש הדר. נמצינו למדין דלפי האבן עזרא "הדר" קאי על הפרי, ואילו לרמב"ן "הדר" קאי גם על העץ, וכדברי הרמב"ן שמועט מסיקו הטעמים.

והנה יש לעיין לשם מה הוצרך הפסוק לדבר על העץ [הערה זו נכונה גם על מש"כ ברז"ל ד"פרי עץ" היינו עץ שטעם עצו ופירו שוה]. ובשאר המינים גם הוזכר העץ, כפת תמרים, וענף עץ עבות, וכו' שטעון ביאור.

ושמעתי לבאר דעיקר מצות הדר מינים הוא לקחת העצים, אלא דאופן לקחת כל העץ, הוא ע"י לקחת החלק המובחר שבו, וגבי עץ הדר לקחת המין הוא לקחת פריו, ובכפת תמרים היינו החלק הכפות שבו דהיינו הלולב. ובאמת בחז"ל משמע דמעלת הדר מינים

עטרת הפסידים

ממשנת החסידות על פרשת השבוע

כי ביום הזה יכפר

כמאמר (לקוט תהלים כ"ה) שאלו לחכמה וכו'. שאלו לנביאים וכו'.

והבט נא וראה מה שכתב בלשון קדשו מר"ן מראפשיץ זי"ע **גם ביום הכיפורים הקב"ה בעצמו ממליץ וטוען עבור ישראל, והוא יודע לטעון מה שאין כל בריה יודעת, אפילו הכסא כבוד, וז"ש לפני ה' תטהרו שיתברך שמו בעצמו יטעון בעבורינו**.

ובגופו של מקרא דקדק הרה"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ע שא"כ הו"ל למה לומר "ולו אחד מהם" שיש להקב"ה יום אחד מכל הימים אשר יצר, ולמה כתוב **"בהם"** אלא מאי, יום זה הוא בתוך כל הימים, שקדושת יום זה משפיעה על כל הימים ובכל יום יש לו חלק והשפעה מ'היום הקדוש' - כפי אשר הנקרא כבר מקדמונים, 'אחת בשנה' אשר ביום זה לית ליה רשו לאסטונוי, וכך אמר הרה"ק רבי נחטם מקארין זי"ע (אמרי פנתס קס) יום הכיפורים מכפר על כל השנה. ובודאי ש בו יום שבכל השנה. וע"כ **הכפיר"ם** בגימטריא שנה"ה [כי כן הוא כתוב בתורה חסר וא"ו].

ונתנה תוקף קדושת היום כי הוא נורא ואיום, וביום הזה יכפר עלינו השי"ת מכל חטאתינו ואנו עומדים לפני השי"ת, כלשון הכתוב.

דוד המלך ע"ה אמר **ימים יצרו ולו אחד בהם**, (תהילים קלט, טז) **ופירשי' שהיום האחד קאי על היום שבירר הקב"ה לחלקו וז"ה יום הכפורים לסליחה**. ומקורו טהור בפתיחת תנא דבי אליהו (רבה פ"א): דבר אחר ימים יצרו ולו אחד, זה יום הכפורים לישראל, שהוא **שמחה גדולה לפני מי שאמר והיה העולם, שנתנו באהבה רבה לישראל**, משלו משל למה הדבר דומה, למלך בשר ודם שהיו עבדיו ובני ביתו מוציאין את הזבלים ומשליכים אותם כנגד פתח של מלך, וכשהמלך יוצא וראה הזבלים הוא שחם שמחה גדולה, לכך נדמה יום הכיפורים, שנתנו הקדוש ברוך הוא באהבה רבה ובשמחה, ולא זו בלבד אלא בשעה שהוא מוחל לנושאתי של ישראל אין מלעצב כלבבו אלא שמח שמחה גדולה, ואומר להם להרים ולגבעות לאפיקים ולגאות, בואו ושמחו עמי שמחה גדולה, שאני מוחל לעונותיהם של ישראל עי"ש עזר.

"שענין הכפרה הוא כני' שמעלין את בחינת ה' אחרונה, כן יתברך שמו מעלה אותנו לעולם עליון. ומיחד שם עמנו יחוד העליון, ומוחל שם לעשונות עמו בית ישראל. ששם אין בריה יכולה להיכנס, וז"ש מברשע שאמר משא תשא להם פעם אחת שנה כדי שיבוא יום הכיפורים יכפר, משא אותם למעלה כני' שבוה התנשאות שם הכפרה כני', שהכין היה מעלה את ה' אחרונה לה' ראשונה, וחבר כחמה תתאי לחכמה עילאי ...

ואמר כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה'. כ"ל שהכפרה הוא ע"י שמיחד יתברך שמו עמנו. ומעלה אותנו לעולם עליון שאין רשאי לכנס שם שום נבוא, רק אנו עמו יתברך שמו. וז"ש כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאתיכם כשהיום לפני ה'.

וזוהו בחינת תפילות נעילה, נעל י"ה, בכיכול כאדם שמתחיד עם אהובו במקום מוסגר ותתום, ויחיד זה הוא בבחינת אורות עליונים שמרוזמים באותיות י"ה, ושם חותם יתברך שמו אותו לכל טוב.

ואמר הכתוב **יכפר עליכם לטהר אתכם**, מורה גדול החסד שיתברך שמו עושה ממנו, כי היה אפשר לומר שאף שמוחל ית' ומכפר לנו, ע"י נ"א ושאר אותם בתם, לזה אמר: "לטהר אתכם מכל חטאתיכם לפני ה' כ"ל ששם חתם. **גם אנו מלשון בהירות כמו עצם הטהור, לטהר, שיהיה לכם בהירות ולא יהיה שום כחם מעונותיכם**". (זרע קודש)

וקדושתו של יום מכפר גם עליהם, וזהו הישועה הגדולה שבנושעים ביום זה.

ואחד מתחבולות היצר הוא לכלבל את האדם ולמנוע ממנו המנוחה ותחושה שהוא מתכפר ומיטהר עליו"ז ח"ו האדם מתחשב ועבירה גוררת עבירה ח"ו, ועל זה מתחנן דוד המלך ע"ה **הדריכני במתןך ולמדני כי אתה אלוקי ישעי' - למד אותי שהנך אלוקי ישעי' ויש תיקון לכל**. (ישמח ישראל).

והרה"ק ר' יחזקאל משינונו תלמיד הרה"ק יכולה להיכנס, ומוחל שם לעשונות עמו בית ישראל. ששם אין בריה יכולה להיכנס, וז"ש מברשע שאמר משא תשא להם פעם אחת שנה כדי שיבוא יום הכיפורים יכפר, משא אותם למעלה כני' שבוה התנשאות שם הכפרה כני', שהכין היה מעלה את ה' אחרונה לה' ראשונה, וחבר כחמה תתאי לחכמה עילאי ...

"סיום דבריו היה שאכשר הקב"ה רואה אותם אין כאן עוד תולעים כלל כי מהעונות נעשה זכויות [כידוע ענין יום הכפורים שהשעיר המשתלח נושא עליו העונות ונפרד הרע מן הטוב ונשארו ישראל טהורים וזכים] ודו"ק היט בדבריו הקדושים, כי עבדיו ובני ביתו היינו הכהנים והצדיקים והמלאכים שעל ידם עושה מעבירות זכויות כי אין כח בשום נבוא לעשות זאת רק הוא לבדו כל יכול כי הוא אמר יעשה תשובה

עטרת צדיקים

עיון במעשי הצדיקים לרגל יומא דהילולא

הרה"ק רבי ישראל המגיד מקאזניץ זי"ע

ערב חג הסוכות תקע"ה

ללא הועיל, פנה לבנו של הרבי מלובלין, רבי צבי הירש זצ"ל, שנודע כצדיק נשגב, וביקש ממנו שיספר על כך לאביו הקדוש, אולי יוכל הוא להשפיע על תלמידו שיאיל לקחת את בנו עמו בניסיעתו קאזניצה.

מששמע הרבי את הדברים, נענה ואמר: "ער וועט מוז'ן מיט פאהרן" (= הוא יהיה חייב להצטרף לנסיעה).

ואכן כאשר נכנס רביה"ק מראפשיץ ליטול ברכת פרידה, אמר לו הרבי: "מן הראוי היה שתקח את אליעזר'ל עמך לקאזניץ".

ענהו רביה"ק מראפשיץ: "הן אליעזר'ל עודנו צעיר מדי מלעסוק בחסידות".

השיב לו הרבי: "שמע נא הרב מראפשיץ, אליעזר'ל הריהו עלי שלם, ואם בכל זאת חסר לו קורטוב, הרי שבקאזניץ יעלה ויבוא לשלימות המעולה".

לקחו אביו עמו לעשות את השבת בקאזניץ, והמגיד הקדוש קיבל את פניהם בסבר פניו המאירים, אף הוא כיבד את רבינו לרדת לפני התיבה לתפילת קבלת שבת. רבינו רבי אליעזר'ל שראה את המגיד לראשונה, התמלא יראה ופחד, וניסה להתחמק מן הכיבוד. דחפו מו"ן מראפשיץ ועודדו: "אל תירא אליעזר'ל! גש נא אל התיבה בחשק", אז ניגש רבינו אל התיבה, והנעים בקולו הערב את התפילה.

למחרת, לעת הסעודה השלישית, כיבד המגיד את רבינו רבי אליעזר'ל בשירת 'דרור יקרא' ואמר: "דאס פייגעלע וואס האט אונז דערקויקט מיט לכה דודי זאל שפילן דרוור יקרא" (= הציפור שהנעימה אותנו בלכה דודי, תשורר נא דרוור יקרא)...

המגיד מקאזניץ היה נמנה עם האי חבורתא קדישתא. צדיקי הדור זי"ע, שנמנו וגמרו יחדיו בראשית שנת תקע"ה להביא בשנה זו את הגאולה השלימה, אלא שגברה עליהם יד הסטרא אחרא, והמה כשלו ונפלו ר"ל, במשך שנה, ועלו בסערה השמימה. והמגיד הק' היה הראשון שהשיב נשמתו הטהורה ליצורה ביום ערב חג הסוכות.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, אכ"ו.

שזה עתה נולד בעולם בן קדוש אשר יאיר את עיניהם של ישראל, וקראו אותו בשם "ישראל". ואמר הבעש"ט הק', שעל ידי קריאת שם זה זכה הילד למדרגה גבוהה ונשגבה, אשר אפילו אם יעבוד אדם עבודה של שבעים שנה, לא יזכה להגיע למדרגה זו.

ויגדל הילד והיה ונער עליו, שקדן עצום ועובד ה' בהתלהבות. בפקט הקהל של קהילת אפטא מוזכר שמו בזה"ל: "בחול המועד פסח תק"ד נתקבל להחבורה הבחור הקטן ישראל בן ר' שבת' ונתן אביו מעות הקדמה ג' לוט כסף".

בימי עלומיו הלך לקבל תורה מפי הרה"ק הרבי ר' שמעלקא מניקלעשבורג זי"ע, שישב אז עדיין על כס הרבנות בעיר ריטשוואל. באותה תקופה, באו לפני הרבי ר' שמעלקא שני שלוחים מהמתנגדים, לבקש שיצטרף עמהם בחרם על החסידים. ענה להם הרבי ר' שמעלקא: "וכי יודעים אתם מי הם הגדולים שבהם?! - ואז הראה להם באצבעו על תלמידו רבי ישראל ואמר: "הבחור הקטן הלזה הוא אחד מן הגדולים!".

את תורת החסידות קיבל רבי ישראל מהרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ולאחר הסתלקותו של המגיד, קיבל את מרותו של הרה"ק הרבי רבי אלימלך מליז'ענסק זי"ע, וגם הסתופף בצלו של הרה"ק רבי לוי יצחק מבראדיטשוב זי"ע. לאחר הסתלקותו של הרבי רבי אלימלך הואיל לקבל על עצמו קול ההנהגת חסידים. כשרבים נהרו אליו מכל קצוי ארץ, וקאזניץ היתה לאבן שואבת אשר חסידים ואנשי מעשה נקצבו ובאו לשם, לחזות בנועים עבודתו הקדושה - עבודת ישראל - ברשפי אש שלהבת קה, וללמוד הימנו את הדרך העולה בית קל. רבים וכן שלמים באו קאזניצה, ועל צבאם גדולי הדור, תלמידי רבו הרבי רבי אלימלך, ביניהם בלט דמותו של רבינו הק' רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע.

נוהג היה מר"ן מראפשיץ, כי כאשר עשה דרכו לבקר בהיכלו של רבו הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע, היה נוסע משם לקאזניץ, וחוזר משם ללובלין. והיה בנו - רבינו הרה"ק רבי אליעזר'ל מדזיקוב זי"ע - מפציר באביו שגם לקאזניץ יקחנו עמו, אך לכך היה מסרב, והורה לו להישאר בלובלין עד שובו לשם.

באחד הפעמים, משניסה רבינו רבי אליעזר'ל להפציר באביו

בהדי פניא דמעלי שבתא, בעוד כל יהודי אפטא מתכוננים בשמחה ובערגה לקראת שבת המלכה, בביתו של ר' שבת' בנידער - כורך הספרים, הענייתו קודרת, עד כי אין ולו נרות הכי שפוטות להדליק בהם את האור.

שבור ומדוכא יצא ר' שבת' לבית הכנסת. אם בהכנה גשמית לשבת לא זכה לעסוק, כי לרש אין כל, לפחות יעסוק בהכנה רוחנית. ילמד ויתפלל. ואף גם לאחר שסיימו את תפילת הערב לא מיהר הביתה, וכי מה יש לו למהר בעוד אין לו על מה לקדש ועל מה לבצור.

רק בשעה מאוחרת, כשכביית הכנסת כבר כבו האורות, יצא לכיוון ביתו אבל וחפוי ראש.

משהתקרב אל הבית לא ידע את נפשו מרוב תדהמה. הוא ראה אור נשפך מחלונות הבית, הוא מיהר פנימה ולפליאתו העצומה מצא שלחן ערוך מלא בכל טוב חלות ויין, בשר ודגים וכל מטעמים. ברגש רב סיפרה לו זוגתו, כי בנסות צללי ערב, טרם היכנס השבת קודש, מצאה על הקרקע כפתור יקר ערך שנפל מבגדו ישן. מיד מיהרה ומכרה את הכפתור וקנתה את כל צרכי השבת בהרחבה. לשמחתם של ר' שבת' חוגתו לא היה קץ, הם ערכו את הסעודה בהתרגשות, כשפיהם מלא שבח ותהילה לקל עליו, עד כי יצאו בריקוד נלהב שארך שעה ארוכה, הם הודו על העבר ובקשו על העתיד, כי שם שראו נס ופלא זה, כן יזכו הלאה לישועה הגדולה אשר הם כה מצפים אליה - להיפקד בזרע של קיימא.

במוצאי אותה שבת נשמעו דפיקות על דלת ביתם, משפתחו את הדלת לא האמינו למראה עיניהם. היה זה מרן רבינו הבעש"ט הקדוש זי"ע שפתח ואמר לו' שבת' ידע לך, שהריקודים הנלהבים בליל שבת קודש עוררו רעש גדול בעולמות העליונים, ובכח זה פעלתם להיפקד בבן זכר אשר עתיד להאיר את העולם כולו בתורה ובמעשים טובים", ואז צינה עליו לקרוא את שם בנו הנולד לו כשמו "ישראל", הגם שהוא יהיה עדיין בחיים.

וה' פקד את אשת ר' שבת' בבו, כאשר דיבר הבעש"ט הקדוש, וקראו שמו "ישראל", באותה שעה ישב הבעש"ט הקדוש עם ישישים הגיבורים סביב לו - תלמידיו הקדושים, וסיפר להם,

עטרות של שבליים

פלאות ופירפאות

שירת האזינו בכל יום - סגולה נפלאה

האזינו השמים ואדברה וגו' (לב, א).

כתב הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע בספרו הקדוש 'אגרא דפרקא' (אות קטן): "נראה לי בסגולה ללמוד בכל יום שירת האזינו, והוא סגולה להנצל מאפיקורסות ומדעות הכוזביות".

ובספר "פה ללב" (ח"ב או"ח ס"ס א) הביא: "כתב הרב (בעל מחבר הספר) אמתחת בנימו, שטוב מאוד שיקרא בכל יום שירת האזינו השמים ואדברה וגו', עד וכפר אדמתו עמו, כי יש בה מ"ג פסוקים, וסודו גדול ורם, ועל ידי זה לא יוסר הצלם אלוקים מעליו, ולא יארע לו שום רע בעולם באותו היום כלל".

וכבר כתב הרמב"ם בפרק ז' מהלכות תפילה (הלכה יג): "ויש מקומות שקורין [בכל יום] שירת האזינו".

סגולה לאריכות ימים - להאמין כי הכל לטובה

הצור תמים פעלו קל אמונה ואין עול צדיק וישר וכו' (לב, ד).

הרה"ק רבי שמעון מעירוסלב זי"ע, אשר יומא דהילוליה חל ביום הראשון של חג הסוכות הבעל"ט, זקן ושבע ימים היה, זכה להידבק במאיתים צדיקי עולם.

הגיעו לזקנה מופלגת שאלוהו תלמידיו: "רבינו, במה הארכת ימים?" השיבם רבי שמעון: "תמיד קיבלתי את כל העובר עלי

מרגיש את המתקת שבו, וצריך להיות 'מבין' על מנת להרגיש שהוא טוב ומתוק לחיך, וכי הוא ישמח לבב אנוש. ולכך ממש דומות דרכי ה', כי כלפי חוץ נראים היסורים כפורעניות, אך אשרי המבין שזוכה לראות שאף טוב וחסד רודפים אותו כל היום, והוא יזכה לשבת בבית ה' לאורך ימים.

תרופת הרמב"ם לחולי היאוש

ואני ארפא... (לב, ט).

בהקדמה ל"ספר הנמצא" (ספר הרפואה) רשם הרמב"ם ז"ל תרופה למחלת הגפש והרוח' בזה הלשון: "משקה התועלת והבטחון: קח שרשי השבח וההודאה ועיקרי השמחה והבטחון, הסר מהם גרעיני היוגון והדאגה, וקח פרח רמוני הדעת והתבונה, ושורשי ההמנחה וההסתפקות, ותכתוש הכל במכתשת השפלות, ובשל הכל בכלי הענוה, ותלוש אותם במתק שפתיים, ותמסור הכל במימי החן והחסד, והשקה לחולה ממחלת היאוש שני יעים בכל בוקר ובכל ערב, עם שלשה יעים ממיני הסברה והאמצעיות, ותנקה הכל מפסולת הכעס והקדנות, ותעירב הכל בתמצית הסבלנות לרצון יתברך, אדון השבח וההודאה, והשקה בכלי שבחו של מקום יתברך על כול - וינוח החולה וישקוט".

והרמב"ם מסיים: "והמתנהג באלו המידות יתקן עצמו וירפא נפשו ויצליח בכל דרכיו ובכל מעשיו".